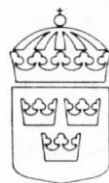

Förslag till riksdagen

1988/89:14

angående ett till riksgäldskontoret riktat
ackordsförslag från Götaverken Arendal AB

Förs.
1988/89:14

Dnr G 88354

Götaverken Arendal AB (GVA) har i skrivelse 1988-09-08 framlagt ett till riksgäldskontoret riktat förslag om ackord uppgående till USD 140,9 miljoner, som motsvarar 874 milj. kr. vid nu aktuell dollarkurs (kurs 6:20). Utöver ackordsförslaget omfattar skrivelsen begäran om förlängd amorteringstid för kvarvarande statsgaranterade lån efter genomfört ackord samt amorteringsanstånd under viss tid för några av lånen.

Enligt 9 § lagen (1982:1158) om riksgäldskontoret stadgas följande om ackord.

Efter prövning i varje särskilt fall får riksgäldskontoret besluta om ackord.

Ett ackordsförslag får antas endast om det kan anses vara till förmån för det allmänna. Ackordsförslag som inte framställs i konkurs eller enligt ackordslagen (1970:847) får antas endast på villkor att även övriga borgenärer som ackordet angår godkänner detta. I övriga fall får riksgäldskontoret inte besluta om ackord utan riksdagens särskilda medgivande.

Det nu framlagda ackordsförslaget är riktat endast till riksgäldskontoret. Övriga borgenärer som ackordet med hänsyn till fordringarnas inbördes ställning borde angå är alltså inte vidtalade. Därför förutsätts riksdagens medgivande för att riksgäldskontoret skall kunna anta ackordsförslaget.

Bakgrund

Riksdagen har alltsedan 1963 vid skilda tillfällen bemyndigat riksgäldskontoret att utfärda kreditgarantier (statliga borgensåtaganden) inom ramen för det statliga varvsstödet, s.k. fartygskreditgarantier. Utestående fartygskreditgarantier uppgick per 1988-06-30 till ca 8 900 milj. kr.

GVA har under årens lopp byggt ett antal offshore-plattformar för oljeutvinning. Beställarna har huvudsakligen finansierat sig genom banklån med garanti från riksgäldskontoret. Värdet av sådana statsgaranterade lån uppgår i dag till ca 3 100 milj. kr.

Den svaga marknaden för offshore-plattformar, beroende på det relativt låga oljepriset, har lett till att de olika plattformarnas ägare fått ekonomiska problem; bl.a. försattes Consafe AB i konkurs hösten 1985.

GVA har i samband med leveranserna tecknat s.k. varvsborgen avseende de vid varvet byggda plattformarna. Detta innebär att GVA gentemot riksgäldskontoret har ansvarat för att låntagaren/ägaren infriar sitt eventuella regressansvar mot riksgäldskontoret. GVA har således vid fallissemang stått för den slutliga risken. Bolaget har även från början, självt eller genom

olika dotterbolag, haft mindre ägar- och gäldsandelar i vissa plattformar.

Efter det att Consafe AB försattes i konkurs har GVA, som ett led i arbetet att finna nya ägare till plattformarna, löst ut konkursboet och övriga delägare. Bolagets borgensansvar för dessa plattformar har därigenom kompletterats med ett gäldsansvar för de dotterföretag inom GVA-koncernen som har förvärvat plattformarna. Genom riksdagsbeslut 1986 (prop. 1985/86:120, NU 34, rskr. 315) har GVA:s borgensansvar, med undantag av ansvaret för Consafe-enheterna, nedsatts till 10 % av utestående statsgaranterat lånebelopp. Därutöver skall varvet enligt riksdagsbeslutet täcka 15 % av eventuell garantiförlust utöver de 10 %.

I dag uppgår summan av GVA-koncernens borgens- och gäldsansvar för offshore-plattformar till ca 2 200 milj. kr. varav ca 1 900 miljoner hänför sig till Consafe-enheterna.

Den svaga marknaden har vidare lett till låga försäljningsvärden för offshore-plattformar. De bokförda värdena på GVA-koncernens egna plattformar och andelar i sådana överstiger kraftigt nuvarande marknadsvärden. Med anledning härav lämnade bolagets revisorer för 1987 en s.k. oren revisionsberättelse. Plattformarna belastar även GVA:s resultaträkning genom att de inte täcker sina drifts- och räntekostnader.

De höga bokförda värdena i 1987 års bokslut för GVA godtogs bl.a. med hänsyn till planerade försäljningar av plattformarna till höga priser till kommanditbolag, kombinerat med utförsäljning av kommanditbolagsandelar.

Riksgäldskontoret behandlade under 1987 en ansökan från GVA om godkännande av försäljning till ett kommanditbolag och ändrade finansieringsvillkor avseende sex bostadsplattformar härrörande från Consafe-konkursen. Den statsgaranterade lånevolymen avseende plattformarna uppgick till drygt USD 200 miljoner. Mot slutet av 1987 stod det emellertid klart att andelar i kommanditbolaget motsvarande det externa andelskapitalet inte skulle kunna säljas före årsskiftet. GVA beslöt därför att avvakta med försäljningen.

I maj 1988 ansökte GVA på nytt om riksgäldskontorets godkännande av försäljning till ett kommanditbolag. Sedan riksgäldskontoret hemställt om statens industriverks yttrande över ansökan, hemställde verket i sin tur om regeringens ställningstagande till ansökan. Verkets hemställan till regeringen var föranledd bl.a. av den tilltänkta ägarförändringens skattemässiga konsekvenser.

Regeringens beslut 1988-09-01

I sitt beslut 1988-09-01 konstaterade regeringen att den tilltänkta ägarförändringen innebar sådana skattemässiga konsekvenser att det ekonomiska utfallet för staten som helhet med stor sannolikhet kunde komma att bli negativt. Regeringen ansåg därför att staten inte borde medverka till försäljningen.

Regeringen konstaterade vidare att en utebliven försäljning innebar en stor ekonomisk nackdel för GVA. Kompensation från staten borde, enligt regeringens mening, ske genom att riksgäldskontoret antog, helt eller delvis,

ett till kontoret riktat ackordsförslag från GVA. En sådan uppgörelse borde enligt regeringen göras på ett sådant sätt att GVA:s fortbestånd tryggades.

Regeringen, som avstyrkte GVA:s ansökan, hemställde till fullmäktige i riksgäldskontoret att efter hörande av riksdagen i den utsträckning som behövdes vidta de åtgärder som kunde erfordras med anledning av ett ackordsförslag från GVA.

Yttrande 1988-11-01 från statens industriverk (SIND)

Riksgäldskontoret har hemställt om yttrande från SIND över GVA:s föreliggande ansökan om ackord. I sin hemställan till SIND angav riksgäldskontoret att det särskilt bör utredas vad det ekonomiska utfallet för kontoret i dess egenskap av garantigivare skulle bli vid en konkurs för GVA.

SIND uppdrog åt Öhrlings Revisionsbyrå AB (Öhrling) att analysera dels det ekonomiska utfallet för riksgäldskontoret vid en konkurs för GVA, dels frågan om erforderlig storlek av ett ackord för att trygga GVA:s fortbestånd.

I sitt yttrande till riksgäldskontoret konstaterar SIND inledningsvis att GVA:s finansiella situation är sådan att kapitaltillskott i någon form måste ges senast per bokslutsdagen 1988-12-31, om likvidationsplikt och sannolik konkurs skall kunna undvikas. Väsentliga nedskrivningar måste göras av de olika offshore-enheternas bokförda värden. GVA saknar den erforderliga ekonomiska styrkan för detta.

Enligt Öhrlings utredning kan bristen vid en konkurs för GVA beräknas uppgå till ca 700 milj. kr. Av bristen skulle ca 225 milj. kr. bli hänförliga till riksgäldskontoret på grund av garantiåtaganden. Moderbolaget, det statsägda Celsius Industrier AB (Celsius), skulle på grund av borgensåtaganden för GVA drabbas av en förlust på ca 400 milj. kr. Den resterande bristen vid en konkurs, ca 75 milj. kr., skulle bli hänförlig till oprioriterade fordringsägare.

Celsius skulle vid en konkurs för GVA, utöver ovannämnda förlust, även förlora det bokförda värdet av aktierna i dotterbolaget uppgående till 581 milj. kr. Av nuvarande eget kapital i Celsius skulle alltså ca 1 000 milj. kr. gå förlorat. Kvarvarande kapital i moderbolaget skulle därmed bli helt otillräckligt för Celsius-koncernens fortbestånd.

Storleken av det begärda ackordet om ca 900 milj. kr. motsvarar ungefär det riskkapital som skulle ha tillförts GVA vid en försäljning av enheterna via kommanditbolag. Skulle GVA beviljas ackordet beräknas bolaget, efter erforderlig nedskrivning av enheternas bokförda värden och ytterligare reservering för borgensåtagandena samt efter avsättning av visst belopp för övrig verksamhet, få ett riskkapital för plattformarna på ca 500 milj. kr. Detta skall ställas mot eventuellt tillkommande risker avseende plattformarna, t.ex. risken för ytterligare nödvändiga nedskrivningar vid försämrade marknadsvärden för enheterna. De totalt tillkommande riskerna torde emellertid inte komma att överstiga 200 milj. kr., varför en marginal om ca 300 milj. kr. i vart fall synes föreligga. Enligt Öhrlings måste denna marginal bibehållas intakt om inte Celsius och GVA-koncernens egna kapital skall påverkas negativt.

I sina överväganden konstaterar SIND att en konkurs för GVA skulle kosta garantisystemet betydligt mindre än ett ackord av erforderlig storlek.

En konkurs skulle emellertid medföra betydande andra kostnader för staten, bl.a. den ovannämnda förlusten för Celsius, vilken tillsammans med förlusten för riksgäldskontoret skulle klart överstiga kostnaden för det begärda ackordet. SIND förordar därför ett riktat ackord framför en konkurs för GVA.

Vad gäller storleken av ackordet anser SIND att 900 milj. kr. synes både nödvändigt och tillräckligt för att trygga GVA:s fortbestånd. Ett sådant ackord bör dock enligt SIND kombineras med ett avtal om "återvinning" eller "vinstdelning" mellan riksgäldskontoret och GVA. På så sätt kan riksgäldskontoret gardera sig mot att ackordet skulle visa sig ha varit större än nödvändigt för att trygga GVA:s fortbestånd.

Riksgäldskontorets överväganden

Öhrlings utredning visar att en konkurs för GVA skulle innebära en mindre ekonomisk uppoffring för staten i dess egenskap av garantigivare än beviljandet av ett ackord av erforderlig storlek. Av utredningen framgår emellertid att för staten som helhet ter sig konkursalternativet dyrare än ett ackord. Detta beror framför allt på den direkta värdeminskning som skulle drabba statens aktieinnehav i Celsius vid konkurs för GVA.

Riksgäldskontoret anser därför det vara till förmån för det allmänna att GVA kommer i åtnjutande av de medel som behövs för att undvika konkurs.

Vad gäller formen för medlens tillskjutande kan dessa i princip lämnas av staten antingen genom ägartillskott eller genom att riksgäldskontoret beviljar ett ackord på samma belopp. Om man väljer ackordsalternativet innebär detta den fördelen, att statens risk som garantigivare minskas i direkt proportion till den gjorda uppoffringen. Riksgäldskontoret föreslår därför att tillskottet lämnas i form av ett ackord.

Ett ackord är i normalfallet en ekonomisk uppgörelse mellan samtliga borgenärer som har sämst prioritet vid en konkurs och den aktuella gäldenären. Denna princip om samtliga borgenärers deltagande tillämpas även av riksgäldskontoret. I föreliggande fall är emellertid ansökan om ackord riktad endast till riksgäldskontoret. Detta har sin grund i att regeringen i sitt ovan nämnda beslut ansett, att GVA bör kompenseras av staten för den ekonomiska nackdel som den uteblivna försäljningen innebär. Mot denna bakgrund vill riksgäldskontoret inte motsätta sig den föreslagna ordningen.

Med beaktande av osäkerheten i de värderingar som gjorts i Öhrlings utredning anser riksgäldskontoret, i likhet med SIND, att ackordet bör förenas med avtal om någon form av vinstdelning eller återvinningsrätt.

I praktiken kommer riksgäldskontoret vid ett beviljande av det föreslagna ackordet att infria viss del av sitt garantiansvar i varje plattform och därefter ersätta sin då uppkomna regressfordran mot GVA eller dess dotterbolag med en eventuell återvinningsrätt. I de fall GVA endast har ett borgensansvar gentemot riksgäldskontoret för annans regressansvar, kommer borgensansvaret i ett ackordsliknande förfarande att reduceras med visst belopp. Någon omedelbar utbetalning kommer således inte att ske i sist nämnda fall.

Riksgäldskontoret hemställer

1. att riksdagen bemyndigar kontoret att besluta om ackord eller ackordsliknande förfarande på högst 900 milj. kr. till förmån för Götaverken Arendal AB eller dess dotterbolag,

2. att riksdagen bemyndigar kontoret att besluta om förfarandets närmare utformning, såsom beloppets exakta storlek och fördelning mellan de olika plattformarna samt utformning av återvinningsrätt.

Protokollsutdrag, utvisande ärendets behandling i fullmäktige, bifogas.

Stockholm den 14 november 1988

På fullmäktiges vägnar:

Staffan Crona

Utdrag ur protokoll vid fullmäktiges i riksgäldskontoret sammanträde per capsulam 1988-11-14

Deltagande: Sven Heurgren ordförande, Maj-Lis Landberg vice ordförande, Tage Sundkvist, Lars Tobisson, Bo Södersten, Håkan Strömberg och Anne Wibble samt Staffan Crona riksgäldsdirektör, föredragande.

§ 2. Angående riktat ackord från Götaverken Arendal AB

Dnr G 88354

Upptogs till behandling vid nästföregående sammanträde bordlagd framställning från Götaverken Arendal AB om s.k. riktat ackord.

Fullmäktige beslöt i ärendet avlåta nu justerad skrivelse till riksdagen. Skrivelsen skulle på fullmäktiges vägnar undertecknas av riksgäldsdirektören.

Mot skrivelsens lydelse reserverade sig *Tage Sundkvist, Lars Tobisson* och *Anne Wibble*, vilka anförde följande.

"Riksgäldsfullmäktiges ledamöter har haft mycket kort tid på sig att bedöma föreliggande förslag om ett riktat ackord. Från riksgäldskontorets synpunkt råder inget tvivel om att denna lösning skulle medföra den största belastningen för garantisystemet. Ackord eller konkurs behöver inte heller vara de enda möjligheterna. Förutsättningarna för Celsius att via bl.a. en krympning av sitt markinnehav genomföra en avveckling av dotterbolaget GVA i ordnade former synes ofullständigt utredda.

Mot denna bakgrund anser vi att riksgäldsfullmäktige *utan eget ställnings-tagande* borde överlämna framställningen till riksdagen för dess prövning av olika handlingsmöjligheter ur ett vidare näringspolitiskt perspektiv än vad det ankommer på fullmäktige att anlägga."

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet

Ingmar Jansson

Enligt protokollet

Ingmar Jansson

